

Józsa Ágnes

Utak és útkereszteződések

III. fotóművészeti nemzeti szalon

Először is a szalon-műfajról, ami valójában egy-egy művészei ág időnkénti önfelmutatása. Jelzés, hogy élünk, hogy sokféle kifejezőeszközzel és sokféle módon kortársak vagyunk. A szalon szó még azt is jelzi, hogy ez valamiféle felvonultatás. Itt nem műfaj és stílus szerint válogatottan, de a kanoni-

Millenáris csarnok) kiderült, hogy nem elég nagy és elég nehéz megközelíteni (ez a baja a Magyar Zene Házának is), akkor alkották a magyar képzőművészeti élet, vagyis a kortársak munkáinak bemutatására. Az ötévente sorra kerülő szalonkiállítások (most fotó, de tavaly képzőművészet, jövőre iparművészet, de sorra kerül az építészet és a népművészet is) ezért a megálmódók eredeti elképzeléseit tükrözik. Abban ugyan még nem szerepelt a

zált művészet jelenik meg az arra kíváncsiak előtt. A kiállításnak helyet adó intézmény, az idén százharminc éves Műcsarnok is, tulajdonképpen, ebből a célból jött létre a zseniális Schickedanz Albert tervei szerint (ő Ybl mellett dolgozott az Operaháznál és érzékeny formavilága itt is érzékelhető). Amikor az 1885-ben az Országos Általános Kiállításra épült művészeti kiállítócsarnokról (ez a volt Olof Palme ház, ma

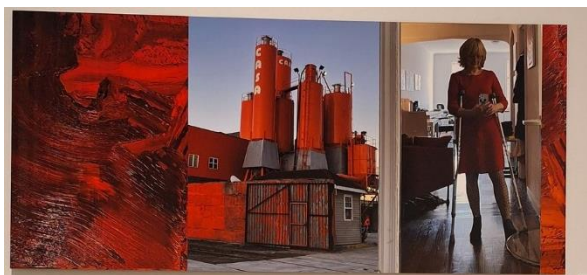

fotográfia, amely mára – számszerűségét tekintve – a legjelentősebb kifejezőeszköz lett.

A fotós szakma – bár majd száz éve Moholy-Nagy Lászlóval, Kepes Györggyel, André Kertésszel, Brassayval. Almásy Pállal, Munkácsi Mártonnal és Capával a világ fotóról alkotott képét átalakította, itthon csak az utóbbi negyven-ötven évben talált magára. A Magyar Fotóművészek Szövetsége 1956 nya-

rán alakult azzal a céllal, hogy más művészeti ágakhoz hasonlóan működésüknek szervezeti kerete legyen. Az Újságírószövetségben elindult a fotós szakma tanítása, majd a rendszerváltozás után a feltételek változásával, a galériák megalakulásával és az egyetemeken a fotósképzésekkel új helyzet állt elő.

A szakmai megmutatkozás igénye elég régi óhaj. Már 1958-ban megjelent a Magyar fotóművészet első kötete, amelyet majd még öt követett 1971-ig. Aztán hosszú szünet

következett. Három évvel ezelőtt határozta el az MMA, hogy háromszáz fotós alkotó munkásságát ismertette antológiát ad ki. A szerkesztéssel megbízták a Fotómúzeumot és a Mai Manó házat alapító Kincses Károlyt (társai voltak Kolta Magdolna és az utóbbiban Bánkúti András) és Bán András műkritikus egyetemi oktatót. A III. fotóművészeti Nemzeti Szalon kiállítása a kötet szereplőinek alkotásaiból válogatott.

Ahogy a kiállítás címe is jelzi, utakról van szó, még pedig ahány fotós, annyi út. A sokfélét rendezni kellett, még akkor is, ha érezhetően nincsenek kristálytiszta kategóriák. Így csoportosítottak: dokumentarista szemléletű, társadalomkritikai célzattal készített fotók, személyes, naplószerű fotózás, konceptuális fotográfia, manipulált képalkotás és archivista fotói. Az első teremben a dokumentarista szemléletű – hangsúlyozom a szemlélet szót –, s társadalomkritikai célzattal készített fotók

láthatók. Köztük Korniss Péter Erdélyihetűsű fotói és Keleti Éva nagy-szerű Kulka-portréja. De ebben a teremben

láthatók Szigeti Tamás kettős portréi. A képeken alanyaikat az ötven évvel ezelőtti arcaikkal szem-besíti. Akkor és most. A portréfotósok közül itt Fábíán Évi és Révész Tamás, Úr-bán Ádám, és Bán-kúti András is. Dokumentarista szemlélet? igen, de

ha Szilágyi Lenke vagy Korniss Péter képeire gondolunk, amelyekben két dimenzióban ott a valóság igazsága és szépsége is, akkor aligha csak az örökített pillanatot játjuk. Ezekben a képekben nagyon sok az érzelem is.

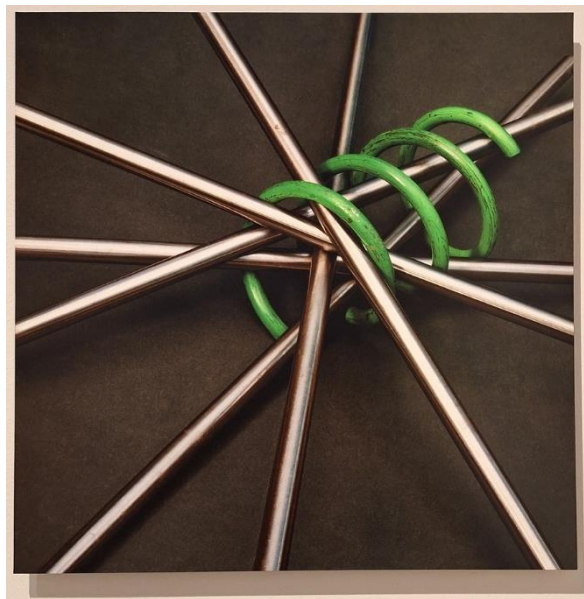
Mindegyik fotós azzal az egyféle eszközzel különféle utakat érzéseket, elgondolásokat

követ. Dokumentálnak, mert akárhogy is, sokszor riportszerűn azt mutatják fel, ami a természetben már létezik, és mégis, a személyiségük szűrőjén átvezetve láttatnak egészen mást is. A tárgyilagosság, az intim, naplószerű fotózással valami másfélét, többet is mutat. Szubjektív tekintet? igen az, elég, ha Stekovics Gáspár portréira nézünk. Ő sok író, színész barátja, évtizedek óta fotózza őket, nemcsak a szelíd balatoni tájat. Itt Kiss Mari és a filmrendező András Ferenc portréját játjuk, no és a mosolygós Cserhalmi Györgyét.

kéi, vagy Féner Tamás fotói, aki kőkemény szocio és dokumentarista képek után ma már a konstruktív szerkezetek különös világát mutatja fel printelt kópiáin.

A riporter a pillanatot rögzíti, a fotóművész kigondolja, hogy mi az, amit láttatni akar. Így a konceptuális fotók születnek. Itt nem a valóság megörökítése a tét, hanem az az elképzelés, amit majd a valóság is igazol. Csontó Lajos saját és talált fotográfiákból, szövegtöredékekből hoz létre műveket, Kovács Melinda munkáiban is keveredik az analóg és digitális képalkotás, amelyekkel például régebbi korok festészeti témáit idézi. Frankl Aliona fotogramjai különös fény-árny játékok, amelyben alig lehet fölismerni az eredeti motívumot, az ihletőt.

Ahogy egyre beljebb hatolunk a termek sorában, a képek hangulata is megváltozik. Nem a valóság dokumentálása a fontos, hanem valamiféle történet elmesélése a valóság által. M Horváth Judit gyermekkori cipőcskéi,

A manipulált képalkotás kategóriájába tartozó képek között – a digitalizáció szinte korlátlan lehetőséget teremt erre – különösen hatnak Tóth József Füles képei. Ő ötvenkét évvel ezelőtt a Tehéntúró reklámjával hozott áttörést a plakátművészetben. Fotóján túróból megformált bocifej volt, aminek orrlyukai félbe-

vágott paradicsomból, fülei félbevágott zöldpaprikából, szarvai pedig két kifliből voltak, s aztán övé az *Élmény az ágyban* Videoton-

reklám. Itt szereplő – *Petőfi 200* – plakátján a fej Barabás Miklós idealizált litográfiájáról való, a test egy pólós-farmeros edzőteremlátogatóé.

Vékás Magdolna történeti fotóeljárásokkal

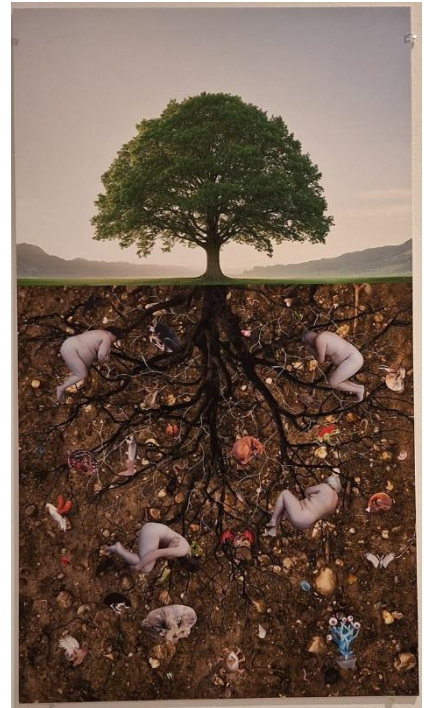

– (cianotípiá, albumin, sópapír, kromotípiá) alkotja különös képeit, amelyek készülhetnének MI alapú képgenerálással is akár, mint ahogy Dontasz Zoi munkái.

Háromszáz fotográfus, a hagyományos eszközökkel alkotóktól a mesterséges intelligencia segítségével, vagy teljesen azzal alkotókig. Igen, már számolni kell ezzel is. A gép akármilyen ügyes, utánozni utánozhat, de soha nem fogja kiváltani az egyén kreatív lelkületét.

„Az ötévente megrendezett Fotóművészeti Nemzeti Szalonnak nem a krónikaírás a feladata: vállaltan személyes válogatás az utóbbi évek fotóműveiből. A kiállítótermek alkotásai által jól kirajzolható ívet, a kiválasztott kiállító művészeket alapként hordozza, tartja az MMA Kiadó és az MMKI gondozásában most megjelenő giga-

vállalkozás: a háromszáz fotográfus hatszáz képét és háromszáz rövid esszét tartalmazó album, A magyar fotóművészet háromszáz alkotója, melynek kortárs művészei közül választottuk a szalon kiállítóit. Bán András és Kincses Károly, a kiállítás kurátorai”

Utak és útkereszteződések

III. Fotóművészeti Nemzeti Szalon, 2026, Műcsarnok